

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cerimonien Vande Heylighe Roomsche Kercke Raeckende De Processien, De Pelgrimagien, Het Vvy-Water Ende Begravenisse

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1669

Bemerckinghe.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34094

Judæa transfulte in
Thraciam: omnes E-
piscopi dissolutos ci-
neres in serico. & va-
se aureo portaverunt
omnium Ecclesiarum
populi occurrerunt
Sanctis Reliquiis. &
tantâ lætitiâ quasi
presentem. & viven-
temque Prophetam
cernerent. ut de Pa-
lestina usque Chal-
cedonem jungeren-
tur examina populo-
rum. & in Christi
laudem unâ voce re-
sonarent.

Theodosius præpa-
ratur ad bellum. non
tam armorum telo-
rumque subsidijs nec
tam excubiarum vi-
gilijs. quam obsecra-
tionum pernoctatio-
ne munitus. circum-
ibat cum Sacerdoti-
bus. & populo om-
nia orationum loca.
ante Martyrum. &
Apostolorum thecas
jacebat cilicio pro-
stratus. & auxilia su-
bi fida Sanctorum
intercessione polce-
bat.

16 Cerimonien vande Processien,
vande salighen Samuel overghehoert tot
Judæen naer Thracien: Alle de Bisschoppen
hebben de affchens in sude ende in goude
sien ghedrighen: De volcken van alle
kercken zijn te ghemoere ghekomen aende
heylighe Reliquien/ ende met sulck' een
blydtschap/ als oft sy den Propheet daer te
ghenwoordigh ende lebendigh hadden ghe-
sien/ soo dat van Palestinen tot Chalcedon. sy
hoopen volcks op malkanderen ghedron-
ghen gtinghen/ ende sy songhen ceusten-
lijck den lof Christi.

Ruffinus Anno 390.

Historia Ecclesiastica libro 2. capite 33.

Theodosius bereydt sich tot d'oorloph
niet soo seer dooz de bystandt van wapenen
als van vasten/ ende ghebeden/ niet soo seer
ghewapent zijnde met schilt-wachten/ als
niet het vernachten inde ghebeden/ bede-
meganghen met Priesters ende het volck
naer alle de bidt-plaetsen/ ende hy lagh twee
de kassen der Martelaeren ende Apostelen
met een haren kleedt aen/ ende hy badt om
ghetzoutden bystant/ dooz de russche sprake
he der heylighen.

BEMERCKINGHE.

Soo klaer/ ende duppelijck sijn de ghetu-
nissen vande Out-baders/ dat Kennius hier d'oor
overtwonnen sijnde *Parte 3 Exam.* betekent dat de ge-
de ghewoonte van publyke, ende algemeene Processien
alreys is gheweest in de kercke. Dese bekentenisse is
ons ghenoggh/ sonder voorder de saecke t'ouder
soecken: de selve bekentenisse hebben wy mede be-
ken ghesten nye Hospinianus, wat willen wy dat
meer hebben? van gheheiken soo seggen die
Maegdenburgh, *Centuria 3. capite 10.* dat den out-
T

Tertullianus, dat is / ober vierthien-hondert ende
 vyf-en-derdigh jaeren / mentie maectt van Processien,
 in het boeck dat hy gheschreven heeft tot sijne huysvrou-
 we: Doch sy boeghender by / dat dese Processien
 ghehouden wierden bande Ketters / te weren / de
 Montanisten: Maer dat is valsch / want 1. Tertullia-
 nus en boeghet dat niet by: 2. Tertullianus en be-
 schrijft / in dat boognoemt boeck / niet anders als
 de ghewoonten bande oprechte Christenen / ghe-
 lijk een ieder verstandigh leser kan na-sien. 3. Al-
 hoe-wel Tertullianus naederhande Montanist is ghe-
 worden / nochtans als hy dit boeck schreef tot
 sijne huysvrouw / was hy noch oprecht Catho-
 lijk / ghelijck-men bespeuren kan vtr alle sijne te-
 kenen die hy daer hout. Dus verre van Tertullianus
 dat hy daer (ghelijck die van Maeghdenburgh onse
 ghetene souden wijs maecten) soude ghesproken
 hebben op sijn Montanists. Dese bekentissen dan
 van Parijse self / zyn soo ghewichtigh / dat wy
 gheen tooyder bewijs van doen hebben. Alleen-
 lijk bevinde ick / dat al-hoe-wel sy ons toe-stemt
 de oudtheydt vande Processien / de welke sy ronc
 niet seggt / altijd gheweest te zyn inde Kercke. Sonst
 nochtans dat sy die niet goet en vindt / om dies-
 wil naemelijck / dat sy haer in-beelt / dat dese ghe-
 woonte soude af-ghelcent zyn vande Heydenen.

Ten eersten: Ick loechene dat: Ick bekenne wel
 dat de Heydenen oock Processien op haere manie-
 re hebben ghehouden; maer dat wy onse Proces-
 sien souden af-ghelcent hebben vande Heydenen /
 dat onkenne ick / ende segghe / dat wy die hebben
 vande Schrijture / de welke ons die aenrijst op
 soo vele plaetsen / als ick boven hebbe ghestelt / en-
 de noch werr andere: want waer 't saecken dat die
 ghewoogh goet waere: De Heydenen hebben die, ofte
 dese gewoonten gehadt, de Catholijcken hebben die oock:
 ergo de Catholijcken hebben die, oft dese ghewoonten af-
 ghecent van de Heydenen. Inden / seggh' ick / de-
 se consequentie goet waere / soo soudet oock moe-
 ten volgen / dat de Joden haere Sacrificien had-
 den

den af-gheleent vande Heydenen / want sy doodden
 oock beesten / ghelijck dese / sy hadden oock Prie-
 sters ghelijck dese / sy bespzoeydden het volck van
 gheseghent water / ghelijck dese / &c. Maer 't is
 valsch dat de Joden haer dese / ende meer andere
 ghewoonten hadden af-gheleent vande Heydenen
 ter contrarrien seght den ouden Tertullianus, *libri de*
Prascript. de Heydenen hadden die af-gheleent vande
 Joden: Ergo al-hoe-wel sommighe van onse ghewoonten
 oover een-komen met die vande Heydenen / hier upt en
 volghet niet / dat wy die hebben af-gheleent vande
 Heydenen.

Ten tweeden: Siet eens wat sck u toeghebe: Ghe-
 nomen dit noch soo waer / ghenomen wy dese ghewoonte
 hadden metter daedt af-gheleent vande Heydenen / wat
 soudet dan wesen? dat sy daerom souden quaet zijn / oft
 superstitie? 't en volghet niet ghelijck seer wel berhoont
 den H. Augustinus, *libri 20. contra Faustum capite 21.* met dese
 woorden:

Ghelijck daerom de maeghdelijcke suyerheydt van Reli-
 gieuze vrouwen niet te vermaeden, noch te versaecken
 en is, om dat de Heydenen oock haere Maeghden hebben
 ghehad, soo oock en sijn niet te berispen de Sacrificien der
 Vaderen, om dat de Heydenen oock haere Sacrificien heb-
 ben ghehad.

Om wat reden? den H. Augustinus voeghet dit
 daertelijck by:

Want, seyt hy: de Sacrificien van de Heydenen wien-
 den gheoffert aen de hooverdighe goddeloosheydt van de
 duyvelen, die vande Joden, aen den eenighen, ende waer-
 achtighen Godt. *Medetrom Epistolâ 49. Quastion 3.* Die
 de welke de Schriftueren van beyde de testamenten wesen
 en beschuldighen in de goddeloose ghewoonten der Hey-
 denen niet, dat sy kercken bouwen, dat sy Priesters in-
 len, dat sy Sacrificien doen, maer dat sy dat doen voor de
 duyvels, ende voor de Af-goden.

Op de selve maniere antwoort oock den H. Hiero-
 nymus aen den ketter Vigilantius, *Epist. advers.* vande
 die oock / ghelijck onse Partije nu doet / verbaeren
 aen de Catholijcken van sijnen tijdt / dat sy het oock
 doen.

ſeken van kercken by klaren daeghe / booz de
 ſelſten der Martelaeren / hadden af-gheleene
 bande Heydenen: Hieronymus bekenet dat de Heyde-
 nen dierghelijcke ghetwoonte ghehad hadden van
 kercken t onſteken by klaren daeghe; doch / ſeyt
 ſp / wat doet ghy hier mede op Vigilanti? wat iſt
 dat? Ich en antwoorde u anders niet / alſ: de Hey-
 denen deden dat voor haere afgoden, ende daerom moet hee
 verſaecht worden; maer de Chriſtenen doen het voor de
 Martelaren, en daerom moet het aengenomen worden.

Dit ghy nu wel / dat inde Schole van den S.
 Auguſtinus, ende Hieronymus deſe conſequentiën niet
 en gheben / noch plaets grijpen: Daer waeren onder
 de Heydenen Vrou-perſoonen die in eeuwighe ſuyverheye
 leefden, ergo de ſuyverheyt is te miſprijsen, ergo de Catho-
 lieken hebben dit ſuyverlijck leven afgheleent vande Hey-
 denen.

Item De Heydenen hebben Sacrificie ghedaen, ergo
 men magh geen Sacrificie doen, ergo de Ioden, of de Catho-
 lieken hebben haere Sacrificie af-gheleent vande Heydenen.

Item: De Heydenen hebben lichten onſteken by kla-
 ren daeghe: ergo men magh gheene lichten onſteken by
 klaren daeghe.

Item. De Heydenen hebben haere Proceſſien ghehad.
 ergo men magh gheene Proceſſien houden, ergo de Catho-
 lieken hebben haere Proceſſien af-geleent vande Heydenen.

Dit / en dierghelijcke meer / en ſijn by Auguſtinus
 ende Hieronymus, ende by alle redelijck menſch ghee-
 ne ſor-rednen / maer ſottigheden.

Ich ſegge / oock by alle redelijck menſch, want ſu-
 ſe onſe Weder-partije niet ghemeyns en wilt heb-
 ben met de Heydenen / dat ſp dan oock gheene Ker-
 ken en bouwen / want dat deden de Heydenen oock;
 dat ſp den Doop af-hyken / want de Heydenen
 hadden oock water om haer te ſuyberen / dat ſp het
 voor ende wijn van't Nachtmael af-ſchaffen / want
 dit gebruycchten de Heydenen oock / in haere offer-
 anden / dat ſp geene Lof-fangen en ſingen ter eere
 Gods / want dat deden de Heydenen oock. Somma,
 dat ſp gheene ſcholen op en rechten / dat ſp niet en
 trou.

troutwen &c. want dit deden de Heydenen al mede.

Om te sluyten: Ick segghe dat de Heydenen die dinghen hebben ghehadt / die haer de rechte reden upt-weeg / ende over sulckx veel het ghene dat goet ende loffelijck / jae Goddelijck was / als te weten / Kercken bouwen, Priesters stellen tot den dienst Gods, Sacrificien doen, niet stelen, gheen overspel doen, niet doot slaen, ende meer andere: Nu de Joden / ende de Catholijcken hebben oock haere rechte reden upt-natuere: Ergo soo en is het niet te verwonderen dat sommighe dinghen die de rechte reden hebben gheleert aen de Heydenen / oock gheleert heeft aen de Joden ende Christenen / sonder dat sy die van malkanderen af-gheleent hebben / ende dardan seggt den H. Augustinus, libro 6. de Bapismo contra Denicistas sub finem: Ist dat de Heydenen in haere leeringhen yet goddelijckx, ende goets hebben kunnen hebben, onse Heylighen en hebben dat niet voor quaet ghehouden, al soe wel dat sy door haere superstitionen, ende afgoderije, ende boosverdye, ende andere boose ghewoonten versaeckelijck waren, ende strafbaer door het Goddelijck oordeel, ten sy dat sy gebeter warden.

Hier ende oock upt het hoorgaende blijkt / dat Augustinus, niet en verwierpt al het ghene dat onder de Heydenen ghebruyckelijck was / ter contrarient aen-neemt al het gene dat onder haer goet en goddelijck mocht wesen: Maer niemant en kan betwijfelen / dat de Processien niet goet / ende niet goddelijck en zijn, ter contrarient / de Schrifture approubeerse / oock die / inde welke niet anders ghebeyaghen en wiert als het beelde Gods / dat in de Arcke des Heeren: Ergo / schoon die ghebruyckelijck zijn ghetweest onder de Heydenen / doch niet menghelt met afgoderijen / sy en laeten dardan niet goet ende goddelijck te wesen onder de Christenen / nu van alle afgoderije ghesupbert wesen / want al-hoe-wel onse Partije ons gherne in dat stuck afgoderije sou op-dringhen / sy arbeijt te betwijfelen / gelijck ick seer haest / door de gratie Gods met een bysonder Tractaet sal betwijfelen.